

Έκθεση του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού
προς την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
για δράσεις εντός του έτους 2022
που αφορούν στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Η Διεύθυνση Αρχαιολογικών Μουσείων, Εκθέσεων και Αρχαιολογικών Προγραμμάτων σχεδίασε, ανέπτυξε και υλοποιεί μια στρατηγική για την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στα εκπαιδευτικά προγράμματα μουσείων, μνημείων και αρχαιολογικών χώρων της ΓΔΑΠΚ που οργανώνεται σε τρεις άξονες: συνεργασία, επιμόρφωση και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Στον άξονα της συνεργασίας και σύμφωνα με τον επιτελικό ρόλο του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας, όπως απορρέει και από τον οργανισμό του ΥΠΠΟΑ, βρίσκεται σε στενή συνεργασία και στήριξη με τις υπηρεσίες της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΓΔΑΠΚ), οι οποίες επιθυμούν να σχεδιάσουν δράσεις για ΑμεΑ στο πλαίσιο του Εθνικού σχεδίου Δράσης. Σε αυτό το πλαίσιο το Τμήμα έχει ως τώρα υποστηρίξει, συνεργαστεί και υλοποιήσει 4 εκπαιδευτικές δράσεις για ΑμεΑ:

- το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Αγγίζω και ανακαλύπτω την Αρχαία Μακεδονία» το οποίο σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε το 2021 από το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης και υποστηρίχθηκε από το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας στο ζήτημα αξιολόγησης της δράσης.
- την εκπαιδευτική δράση που υλοποιήθηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Νικόπολης από το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Πρέβεζας, στις 19/12/22, για δύο ομάδες ατόμων με νοητική αναπηρία από το ΚΔΑΠμεΑ "Ονειρο ζωής", με έδρα την Πρέβεζα.
- την εκπαιδευτική δράση που υλοποιήθηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Νικόπολης από το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Πρέβεζας, στις 20/12/22, για 5 ενήλικες με οπτική αναπηρία από τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Τυφλών – ΒΔ Ελλάδας που μετακινήθηκαν από τα Γιάννενα.
- Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Η ζωή στα παλιά χρόνια» που υλοποιήθηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αρχαίας Κορίνθου από το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κορίνθου στις 31/3/23 για δύο ομάδες 12 μαθητών με νοητική αναπηρία του Ειδικού σχολείου Κορίνθου.

Στον δεύτερο άξονα της επιμόρφωσης το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας, πραγματοποιεί σειρά σεμιναρίων –ένα για κάθε χρόνο- για υπαλλήλους της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΓΔΑΠΚ), που πρόκειται να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν επικοινωνιακές και εκπαιδευτικές δράσεις για ΑμεΑ, με τίτλο «Πολίτες διαφορετικοί αλλά ισότιμοι: ελεύθερη πρόσβαση στον πολιτισμό για όλους/ές».

Το πρώτο σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης στις 25-26 Νοεμβρίου 2021, το δεύτερο σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στην Κόρινθο, στις 21 & 22 Ιουνίου 2022, σε συνεργασία με την ΕΦΑ Κορινθίας, ενώ το τρίτο σεμινάριο πρόκειται να πραγματοποιηθεί στην Αθήνα στις 26-28 Ιουνίου 2023.

Σκοπός των σεμιναρίων αυτών, είναι η παρουσίαση από ειδικούς επιστήμονες και επαγγελματίες των μουσείων των σύγχρονων θεωρητικών και μεθοδολογικών εργαλείων που χρησιμοποιούνται κατά τον σχεδιασμό μουσειοπαιδαγωγικών δράσεων με αποδέκτες άτομα με κινητική, οπτική, ακουστική και νοητική αναπηρία οι οποίες συμβάλλουν στην άρση των αποκλεισμών σε μουσεία, μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους.

Παράλληλα, πραγματοποιούνται εργαστήρια, ανά κατηγορία αναπηρίας, κατά τα οποία σχεδιάζονται ειδικά προσαρμοσμένες δράσεις με αφετηρία μουσειακές συλλογές, μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους.

Στον τρίτο άξονα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης 2021-23 εντάσσεται η υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για ΑμεΑ από το προσωπικό του Τμήματος. Σε αυτό το πλαίσιο το Τμήμα υλοποίησε το

2021, το 2022 και το 2023 εκπαιδευτικά προγράμματα για κωφούς μετά από συνεργασία με τους ειδικούς εκπαιδευτικούς του Γυμνασίου-Λυκείου Κωφών και Βαρυκόων Αργυρούπολης, και συγκεκριμένα φιλόλογο, λογοθεραπεύτρια, κοινωνική λειτουργό και ψυχολόγο.

Οι μουσειολόγοι του ΤΕΠΕ έκαναν την προσαρμογή- μεταγραφή του προγράμματος «Καπνικαρέα: ένα βυζαντινό μνημείο στο κέντρο της αγοράς» για τους μαθητές με κώφωση και βαρηκοΐα και εφάρμοσαν το ίδιο πρόγραμμα και σε δύο ομάδες μαθητών του Γυμνασίου-Λυκείου Κωφών και Βαρυκόων Αγίας Παρασκευής.

Παράλληλα, το Τμήμα εργάζεται για τον σχεδιασμό, την προσαρμογή και τελικά την υλοποίηση του ίδιου προγράμματος «Καπνικαρέα: ένα βυζαντινό μνημείο στο κέντρο της αγοράς» για ομάδες τυφλών σε συνεργασία με τον Φάρο Τυφλών και ομάδες με νοητική αναπηρία σε συνεργασία με το Σικιαρίδειο Ίδρυμα.

Για το σκοπό αυτό, κρίθηκε απαραίτητη η επιμόρφωση των ίδιων των υπαλλήλων της Υπηρεσίας, οπότε τον Νοέμβριο του 2021 παρακολούθησαν το σεμινάριο «Μέθοδοι συνοδείας και διαχείρισης κοινού με απώλεια όρασης, σε χώρους πολιτισμού» στο Μουσείο Αφής του Φάρου Τυφλών της Ελλάδος. Παράλληλα και μετά από συνεργασία με τους ειδικούς εκπαιδευτικούς του Γυμνασίου-Λυκείου Κωφών και Βαρυκόων Αργυρούπολης, και συγκεκριμένα φιλόλογο, λογοθεραπεύτρια, κοινωνική λειτουργό και ψυχολόγο, υπάλληλοι της Υπηρεσίας έκαναν την προσαρμογή- μεταγραφή του προγράμματος «Καπνικαρέα: ένα βυζαντινό μνημείο στο κέντρο της πόλης» για τους μαθητές με προβλήματα ακοής.

Η ΔΑΜΕΕΠ δια μέσω του ΤΕΠΕ, συμμετέχει στο πρόγραμμα «Multaka: Διαπολιτισμικές περιηγήσεις στην Αθήνα, το οποίο έχει ως κεντρικό στόχο την υποστήριξη της πρόσβασης των προσφύγων στα Μουσεία και παράλληλα την ενίσχυση της συμμετοχής τους στη δημόσια σφαίρα. Η πρώτη εφαρμογή του ξεκίνησε το 2015 από τέσσερα μουσεία του Βερολίνου και αργότερα, λόγω της επιτυχίας του, μεταφέρθηκε και σε άλλα μουσεία της Ευρώπης (Οξφόρδη, Βέρνη, Φλωρεντία, Τορίνο). Το πρόγραμμα αφορά στη διεξαγωγή βιωματικών περιηγήσεων στα μουσεία οι οποίες διεξάγονται από πρόσφυγες στη γλώσσα καταγωγής τους και απευθύνονται στο ευρύτερο ομόγλωσσο κοινό. Ειδικότερα στοχεύει:

- Στην ενδυνάμωση προσφύγων και μεταναστών μέσω της συμμετοχής τους στο δημόσιο χώρο
- Στην ενίσχυση της ενταξιακής πορείας των πολιτών τρίτων χωρών και αλλαγή πιθανών προκαταλήψεων τόσο των ιδίων όσο και της τοπικής κοινωνίας
- Στην ανταλλαγή διαφορετικών πολιτισμικών και ιστορικών εμπειριών και εστίαση στα ιστορικά και πολιτισμικά κοινά σημεία μεταξύ των διαφορετικών πολιτισμών
- Στην δημιουργία διαπολιτισμικής σύνδεσης μεταξύ του πολιτισμού της χώρας καταγωγής και του ελληνικού, καθώς και του ευρωπαϊκού πολιτισμού.
- Στην υποστήριξη της πρόσβασης των μεταναστών/προσφύγων στα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους

Στην Ελλάδα το πρόγραμμα με τον τίτλο «Multaka: Διαπολιτισμικές περιηγήσεις στην Αθήνα-Τα μουσεία/αρχαιολογικοί χώροι ως σημείο συνάντησης» υλοποιείται στο πλαίσιο Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (Γενική Δ/ση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς/Δ/ση Αρχαιολογικών Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων/Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας, Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς/Μουσείο Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού, Επιγραφικό Μουσείο και Εφορεία Αρχαιοτήτων Πόλης Αθηνών), με συγχρηματοδότηση από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και δικαιούχο την Εταιρεία Ανάπτυξης και Τουριστικής Προβολής Αθηνών – Αναπτυξιακή ΑΕ ΟΤΑ (ΕΑΤΑ).

Το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας της Διεύθυνσης Αρχαιολογικών Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, συντόνισε και πραγματοποίησε, σε συνεργασία με τις παραπάνω Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, τη διοργάνωση επιμορφωτικού σεμιναρίου με τίτλο «Βασικές αρχές εκπαίδευσης διαπολιτισμικών περιηγητών σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους της Αθήνας». Το σεμινάριο έλαβε χώρα στην Αθήνα στις 23-30 Ιουνίου 2022.

Σκοπός του σεμιναρίου ήταν να παρουσιαστούν από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό του ΥΠΠΟΑ οι βασικές αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικών θεματικών περιηγήσεων σε ομάδα προσφύγων,

μεταναστών και ατόμων με μεταναστευτικό υπόβαθρο προκειμένου να αναλάβει τον ρόλο του «διαπολιτισμικού περιηγητή» (ΔΠ) στις ομόγλωσσες κοινότητες προσφύγων και μεταναστών της Αθήνας.

Οι ΔΠ μετά την παρακολούθηση του (9 ημερών) σεμιναρίου πραγματοποιούν διαπολιτισμικές περιηγήσεις στα παρακάτω μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους (στα ελληνικά/αγγλικά/γαλλικά/αραβικά/φαρσί):

- αρχαιολογικός χώρος και Μουσείο αρχαίας αγοράς (ΕΦΑ Πόλης Αθηνών)
- αρχαιολογικός χώρος και Μουσείο Κεραμεικού (ΕΦΑ Πόλης Αθηνών)
- Επιγραφικό Μουσείο
- Μουσείο Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού

Οι διαπολιτισμικές περιηγήσεις πραγματοποιούνται σε τακτική βάση κάθε Σάββατο και Κυριακή από τον Ιούλιο του 2022. Το ΥΠΠΟΑ δια των Υπηρεσιών του οι οποίες συμμετέχουν στον σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου, παρακολουθεί και συνδράμει επιστημονικά την διεξαγωγή των περιηγήσεων. Η χρονική διάρκεια της πιλοτικής φάσης του προγράμματος έχει παραταθεί έως το τέλος Ιουνίου 2023.

Η Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων & Τεχνικών Έργων Ηπείρου Βορείου Ιονίου & Δυτικής Μακεδονίας διοργάνωσε κατά το έτος 2022 εκπαιδευτικές επισκέψεις μαθητών Α'θμιας και Β'θμιας εκπαίδευσης.

Οι επισκέψεις αυτές περιελάμβαναν εκπαιδευτικές ξεναγήσεις στο χώρο του Αρχοντικού όπου παρουσιάστηκαν τα αντικείμενα της οικοσκευής του Αρχοντικού Μίσιου. Οι μαθητές μέσα από την εξερεύνηση και την αλληλεπίδραση με το χώρο και τα αντικείμενα ήρθαν σε επαφή με την αρχιτεκτονική του τόπου και με τον τρόπο ζωής κατά τον 19ο αι.

Επίσης, στον εκθεσιακό χώρο φιλοξενούνται περιοδικές εκθέσεις όπως επί παραδείγματι εκθέσεις φοιτητών της Σχολής Αρχιτεκτονικής και της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, λαμβάνουν χώρα εκδηλώσεις όπως μουσικές, επιδιώκοντας τη συνδιαλλαγή ενός φορτισμένου με ιστορική και αρχιτεκτονική σημασία κτηρίου με σύγχρονες δημιουργίες.

Συγκεκριμένα κατά το έτος 2022 παραχωρήθηκε ο προαύλιος χώρος του Αρχοντικού Μίσιου για την υλοποίηση της ετήσιας παρουσίασης των εργαστηρίων της Ομάδας με τίτλο: «Μνήμη στον τοίχο».

Επίσης κατά το έτος 2022 - στο πλαίσιο της δράσης ως μέρος μια ευρύτερης ενημερωτικής εκστρατείας πρόληψης εθελοντισμού και αλληλεγγύης - παραχωρήθηκε χώρος του Αρχοντικού Μίσιου για την πραγματοποίηση εκπαιδευτικού σεμιναρίου του ΕΚΑΒ προς τους πολίτες, γεγονός που αναδεικνύει της ευαισθησία για την προώθηση της ανθρώπινης ζωής.

Επισημαίνεται ότι κατά το έτος 2022 λόγω των ιδιαίτερων υγειονομικών συνθηκών τηρήθηκαν όπως προβλέπεται όλα τα απαραίτητα υγειονομικά μέτρα.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Πέλλας έχει υπό την ευθύνη της τα εξής μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους:

- 1) Αρχαιολογικό Μουσείο Πέλλας, όπου στεγάζονται και τα γραφεία της Εφορείας, το οποίο έχει πλήρη υποδομή για την πρόσβαση των ΑμεΑ (parking, ράμπες, ανελκυστήρα).
- 2) Αρχαιολογικός χώρος Πέλλας. Υπάρχει η δυνατότητα επίσκεψης τμήματος του χώρου από ΑμεΑ. Κατά το 2022/2023 υλοποιήθηκε το έργο «Διαμόρφωση δικτύου διαδρομών για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στον Αρχαιολογικό Χώρο της Πέλλας». Ο αρχαιολογικός χώρος είναι πλέον πλήρως προσβάσιμος από άτομα με κινητικά προβλήματα, χωρίς την ανάγκη συνοδείας.
- 3) Αρχαιολογικός χώρος Έδεσσας. Λόγω της μορφολογίας του εδάφους, είναι μερικώς προσβάσιμος από ΑμεΑ, κυρίως περιμετρικά των αρχαίων τειχών.
- 4) Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου (Παλαιά Μητρόπολη) στην Έδεσσα. Πλήρως προσβάσιμος από ΑμεΑ.
- 5) Μαυσωλείο Γαζή Εβρενός στα Γιαννισά. Στο μνημείο υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης ΑμεΑ μέσω ραμπών.

Συνεργάζεται επίσης, σε τακτική βάση, με φορείς των ΑμεΑ των Γιαννισών (ΚΔΑΠ ΜεΑ, Σύλλογος Παραπληγικών και Κινητικά Αναπήρων Ν. Πέλλας) για τη διοργάνωση διαφόρων δράσεων, καθώς και με τα Ειδικά Σχολεία των Γιαννισών (Ειδικό Δημοτικό, ΕΕΕΕΚ), προσφέροντας εκπαιδευτικά προγράμματα για τους μαθητές με ειδικές ανάγκες.

Ιδιαίτερως, το 2022 λειτούργησε εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τη χρήση εκμαγείων του Αρχαιολογικού Μουσείου της Πέλλας, σε συνδυασμό με τρισδιάστατα εκτυπωμένα αρχαιολογικά αντικείμενα. Μια διάδραση μέσω αφής, σε συνδυασμό με σύντομη ιστορική παρουσίαση.

Οι δράσεις της **ΕΦΑ Πρέβεζας** κατά το έτος 2022 για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι οι ακόλουθες:

1. Έκδοση φυλλαδίων του Αρχαιολογικού Μουσείου Νικόπολης (AMN) στην ελληνική και αγγλική γραφή Braille για την περιήγηση ατόμων με οπτική αναπηρία στη μόνιμη έκθεση του μουσείου.
2. Προμήθεια απτικού τοπογραφικού χάρτη του αρχαιολογικού χώρου της Νικόπολης, με συνοδευτικό υπόμνημα στην ελληνική και αγγλική γραφή Braille, για χρήση από άτομα με οπτική αναπηρία στο AMN.
3. Πραγματοποίηση εκπαιδευτικής δράσης για άτομα με οπτική και νοητική αναπηρία στο AMN, σε συνεργασία με το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας της Διεύθυνσης Αρχαιολογικών Μουσείων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του ΥΠΠΟΑ.
4. Αναβάθμιση του WC ΑμεΑ του Αρχαιολογικού Μουσείου Νικόπολης (τοποθέτηση χειρολαβών στήριξης και συστήματος εκτάκτου ανάγκης).
5. Κατασκευή διαδρομής και τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων για ΑΜΕΑ στο Θέατρο της Νικόπολης.
6. Διαμόρφωση διαδρομής και τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων για ΑΜΕΑ (υπό εξέλιξη).

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Φθιώτιδος και Ευρυτανίας υλοποίησε τις εξής δράσεις κατά το έτος 2022:

Συμμετοχή μαθητών των ειδικών σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Λαμίας σε περιήγηση στο Αρχαιολογικό Μουσείο Λαμίας και στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Φτιάχνοντας κρασί στον Αχινό».

Συμμετοχή μαθητών των ειδικών σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Λαμίας σε περιήγηση στο Βυζαντινό Μουσείο Φθιώτιδας και στην παρουσίαση του Κάστρου της Υπάτης μέσω τηλεσκοπίου.

Ξενάγηση στο Βυζαντινό Μουσείο Φθιώτιδας 40 παιδιών από την Ουκρανία στο πλαίσιο της φιλοξενίας τους στο κατασκήνωτικό κέντρο της Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος «Η Αγία Αικατερίνη» (28-08-2022).

Στο πλαίσιο του θεσμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού «Όλη η Ελλάδα ένας Πολιτισμός» δόθηκε διήμερη (15 & 16 Ιουλίου 2022) παράσταση σύγχρονου χορού «Μικρά Ασία: Όλα εδώ υπάρχουν για να θυμίζουν» από την Πολιτιστική Ομάδα Ηχώδραμα στο Κάστρο Λαμίας, η οποία συνδέθηκε με τις πικρές μνήμες των απογόνων Μικρασιατών και Ποντίων προσφύγων που κατέφυγαν στην Λαμία και υπενθύμισε τις τραγικές συνθήκες διαβίωσης των σημερινών προσφύγων.

Δημιουργία βίντεο και φωτογραφικής παρουσίασης ως φόρο τιμής και μνήμης στους πρόσφυγες που έζησαν στον προσφυγικό καταυλισμό που λειτούργησε στο Κάστρο Λαμίας διαδοχικά από το 1913 μέχρι το 1922, με χρήση υλικού από την παράσταση «Μικρά Ασία: Όλα εδώ υπάρχουν για να θυμίζουν» της Πολιτιστικής Ομάδας Ηχώδραμα και τις καταγεγραμμένες μαρτυρίες μιας γερόντισσας προσφύγισσας από το Κούμβιο της Ανατολικής Θράκης.

Συμμετοχή της Εφορείας στη συνδιοργάνωση φωτογραφικής έκθεσης με τίτλο «ΤΡΕΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΤΡΑΓΩΔΙΕΣ: Οι εμφύλιοι πόλεμοι στη Φινλανδία, την Ισπανία και την Ελλάδα» από κοινού με το Φιλανδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο και τον Δήμο Δομοκού (Νοέμβριος 2022). Πρόκειται για μία συγκριτική έκθεση με στόχο να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση της κοινής ιστορικής μνήμης των τριών χωρών και τη διαχείριση επώδυνων αναμνήσεων. Στο πλαίσιο της έκθεσης διοργανώθηκαν: α) ημερίδα παρουσίασης των αποτελεσμάτων του πρώτου έτους των εργασιών του «Αρχαιολογικού Προγράμματος Μελιταίας, στη Μελιταία Δ. Δομοκού, Π.Ε. Φθιώτιδας (MELAP)», β) παρουσίαση βιβλίου με τίτλο «Ψέμα και Απάτη» το οποίο αναφέρεται στον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 και ειδικότερα στους Φιλανδούς που πολέμησαν στο πλευρό των Ελλήνων στην περιοχή των Φαρσάλων και στη μάχη του Δομοκού (17 Μαΐου 1897) και γ) ξεναγήσεις σε διάφορες ομάδες (σχολεία Δομοκού, ομάδων ΚΑΠΗ, ΑμεΑ, μεμονωμένων πολιτών).

Επίσης, στο πλαίσιο της ισότιμης πρόσβασης Ατόμων με Αναπηρία σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία αρμοδιότητάς μας, βρίσκονται σε στάδιο έγκρισης μελετών ή υλοποίησης τα εξής έργα:

1. Έχει εκπονηθεί η «Μελέτη διαμόρφωσης διαδρομής εξόδου και ΑΜΕΑ από τη Βόρεια στη Νότια Πύλη του Κάστρου Λαμίας» για την πρόσβαση στον περιβάλλοντα χώρο, η οποία βρίσκεται σε διαδικασία έγκρισης από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο.
2. Έχει εκπονηθεί μελέτη πρόσβασης ΑΜΕΑ στον αρχαιολογικό χώρο Πρόερνας στο Νέο Μοναστήρι Δήμου Δομοκού, η οποία βρίσκεται σε διαδικασία έγκρισης από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο.
3. Βρίσκεται σε διαδικασία υλοποίησης εγκεκριμένη μελέτη με πρόβλεψη πρόσβασης ΑΜΕΑ στον αρχαιολογικό χώρο Θερμοπυλών Δήμου Λαμιέων.
4. Βρίσκεται σε διαδικασία υλοποίησης εγκεκριμένη μελέτη με πρόβλεψη πρόσβασης ΑΜΕΑ στον αρχαιολογικό χώρο Δαφνούντα στον Άγιο Κωνσταντίνο Δήμου Καμένων Βούρλων.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Φλώρινας φιλοξένησε την περιοδική εικαστική έκθεση του Δημήτρη Καπετάνου με τίτλο "Braille" και θέμα την αντίληψη των χρωμάτων από την πλευρά των ανθρώπων με προβλήματα όρασης, που πραγματοποιήθηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας από 8 Νοεμβρίου 2022 ως 5 Ιανουαρίου 2023.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Χανίων φιλοξένησε στο νέο Αρχαιολογικό Μουσείο, στον πρώτο χρόνο λειτουργίας του, πλήθος δράσεων που το φέρουν στο επίκεντρο της κοινότητας ανεξαρτήτου ηλικίας, φύλου, εθνικότητας ή μορφωτικού επιπέδου. Μουσικά, χορευτικά δρώμενα, κινηματογραφικές προβολές αλλά και η πρώτη περιοδική έκθεση, πλαισιώνονται από ξεναγήσεις ελληνόφωνες και αγγλόφωνες, από αρχαιολόγους της Υπηρεσίας προς ειδικό αλλά κυρίως στο ευρύ κοινό. Πέρα από την προγραμματισμένη διεξαγωγή εκπαιδευτικών προγραμμάτων που απευθύνονται στη μέση εκπαίδευση υπάρχουν στοχευμένες δράσεις προς άτομα με αναπηρία. Συγκεκριμένα τον Σεπτέμβριο του 2022 πραγματοποιήθηκε ξενάγηση στους μαθητές του Ειδικού Εργαστηρίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Χανίων

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Πειραιώς και Νήσων υλοποιεί εκπαιδευτικές δράσεις για Άτομα με Αναπηρίες, στο πλαίσιο της ισότιμης πρόσβασης σε χώρους πολιτισμού και υποδέχεται στα Μουσεία της, μαθητές Ειδικών Σχολείων.

Παράλληλα έχει σχεδιάσει απτικές διαδρομές για άτομα με προβλήματα όρασης σε δύο Αρχαιολογικά Μουσεία, (Αρχαιολογικό Μουσείο Κυθήρων και Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά) και έχει προγραμματίσει την έκδοση εντύπων σε γραφή braille για την περιήγηση τυφλών επισκεπτών στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Αχαΐας πραγματοποίησε Εκπαιδευτικά Προγράμματα στο Κάστρο Πάτρας, απευθυνόμενα σε ειδικές ομάδες κοινού:

i. Το Ενιαίο Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο Λύκειο Πάτρας παρακολούθησε (21/3/2022 και 6/5/2022) το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Πολιορκώντας το Κάστρο Πάτρας, μία άγνωστη ιστορία», το οποίο αναφέρεται στη μακρόχρονη πολιορκία της Πάτρας και του Κάστρου της κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821. Το πρόγραμμα περιλάμβανε συνοπτική παρουσίαση των κυριότερων γεγονότων της πολιορκίας του Κάστρου σε μορφή αφήγησης με παιγνιώδη, βιωματικό τρόπο και ταυτόχρονη δραματοποίηση εκ μέρους των μαθητών.

ii. Το 1ο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Πάτρας παρακολούθησε (5/12/2022) το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Ταξίδι στο χρόνο μέσα από τις οχυρώσεις του Κάστρου Πάτρας», κατά τη διάρκεια του οποίου οι μαθητές με τη χρήση επιλεγμένου εποπτικού υλικού και την υλοποίηση δημιουργικών δραστηριοτήτων γνώρισαν την ιστορία και την αρχιτεκτονική των κάστρων και άντλησαν πληροφορίες για ένα σημαντικό μνημείο της πόλης τους, το Κάστρο Πάτρας.

Πέραν των ανωτέρω η Εφορεία έχει ήδη υλοποιήσει έργα για την προσβασιμότητα Α.μ.Ε.Α. στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αιγίου και σε επισκέψιμους αρχαιολογικούς

χώρους και μνημεία αρμοδιότητάς της (ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στο Κάστρο Πάτρας και στο Φρούριο Ρίου υπάρχουν διαδρομές περιήγησης και χώροι υγιεινής Α.μ.Ε.Α., -στο πρώτο υπάρχει και κάτοψη του μνημείου σε σύστημα γραφής Braille-, ενώ το 2021 υλοποιήθηκε πρόσβαση Α.μ.Ε.Α. στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αιγίου με κινητές και σταθερές ράμπες).

Τέλος, πρόσφατα δημιουργήθηκε ο νέος επισκέψιμος αρχαιολογικός χώρος του Ρωμαϊκού Σταδίου Πατρών (Πρόγραμμα διασυννοριακής συνεργασίας INTERREG «Ελλάδα-Ιταλία 2014-2020»), όπου κατασκευάστηκε πρόσβαση Α.μ.Ε.Α. και εγκαταστάθηκε απτικός χάρτης για άτομα με προβλήματα όρασης.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Βοιωτίας στο πλαίσιο της συμμετοχής της στον εορτασμό των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς στις 23 Σεπτεμβρίου 2022 στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θηβών πραγματοποίησε τη δράση με τίτλο «ΣΥΝΤΗΡΩΝΤΑΣ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ», στην οποία συμμετείχε ομάδα 10 προσφύγων από το κέντρο δομής προσφύγων στη Θήβα. Οι παρευρισκόμενοι είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν τη συντήρηση αρχαίων αντικειμένων, σε πραγματικό χρόνο και να ενημερωθούν για τις μεθόδους και τα υλικά συντήρησης.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Δυτικής Αττικής έχει αναπτύξει δράσεις που αφορούν στην ισότιμη πρόσβαση όλων στα πολιτιστικά αγαθά:

Α. Εκπαιδευτικές δράσεις που απευθύνονται σε ΑμΕΑ:

1. Ειδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, με τίτλο «Ας γίνουμε αρχαιολόγοι παίζοντας με τη στρωματογραφία», το οποίο πραγματοποιείται στην Αρχαιολογική Συλλογή Αχαρνών και απευθύνεται σε μαθητές ειδικών σχολείων κωφών και βαρηκόων (μετάφραση στη νοηματική γλώσσα από υπάλληλο της Υπηρεσίας σε συνεργασία με τους υπεύθυνους καθηγητές των σχολείων), καθώς και σε μαθητές με νοητική στέρση, αυτισμό και μαθησιακές δυσκολίες. Σκοπός του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι να κατανοήσουν τα παιδιά αρχικά τη διαδοχή των εποχών (προϊστορική, κλασική, ρωμαϊκή, βυζαντινή, ελληνική επανάσταση) και στη συνέχεια να αντιληφθούν πώς δομείται η στρωματογραφία και πώς αυτή βοηθάει τους αρχαιολόγους στη χρονολόγηση των αρχαίων ευρημάτων.

2. Ειδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, με τίτλο «Ας γίνουμε αρχαιολόγοι-Ανασκαφή», το οποίο πραγματοποιείται στον θολωτό τάφο Αχαρνών και απευθύνεται σε μαθητές με νοητική στέρση, αυτισμό, μαθησιακές δυσκολίες, καθώς και σε μαθητές με κινητικά προβλήματα. Σκοπός του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι να συμμετάσχουν τα παιδιά σε όλα τα στάδια της ανασκαφής ξεκινώντας από το σκάμμα και τη διαδικασία αποκάλυψης ευρημάτων και συνεχίζοντας στο πλύσιμο και τη συγκόλληση οστράκων.

3. Αρχαιολογική Συλλογή Αχαρνών: Εκτύπωση δέκα φυλλαδίων/εντύπων στο σύστημα Braille (πέντε στην ελληνική και πέντε στην αγγλική γλώσσα) για την Αρχαιολογική Συλλογή Αχαρνών. Η δημιουργία των φυλλαδίων/εντύπων έγινε σε συνεργασία του Υπουργείου Πολιτισμού και του Ειδικού Εκτυπωτικού Κέντρου Braille του σωματείου Φάρου Τυφλών της Ελλάδος.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας πραγματοποίησε τις ακόλουθες δράσεις:

Στο Αρχαιολογικό Μουσείο Χαλκίδας «Αρέθουσα», μέσα στην ενότητα της Πολιτειακής Οργάνωσης σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο εμπνευσμένο από την αρχιτεκτονική των Βουλευτηρίων στις αρχαίες πόλεις, οι επισκέπτες μπορούν να ακούσουν ηχητικό υλικό που σχετίζεται με τα πολιτεύματα από αρχαίες και σύγχρονες πηγές. Κρίθηκε σκόπιμο στο ηχητικό υλικό να συμπεριληφθεί το Άρθρο 2 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (1948) του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

«Κάθε άνθρωπος δικαιούται να επικαλείται όλα τα δικαιώματα και όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη, χωρίς καμία απολύτως διάκριση, ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τις θρησκείες, τις πολιτικές ή οποιοσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.» Το ηχητικό υλικό είναι διαθέσιμο μέσω μιας διαδραστικής εφαρμογής στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, τόσο σε εκτεταμένη όσο και σύντομη εκδοχή. Αυτή λειτουργεί ως αναπόσπαστο τμήμα της εκθεσιακής αφήγησης του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Χαλκίδας «Αρέθουσα» για την αναπληροφόρηση (feedback) των επισκεπτών.

Στον χώρο αυτόν, επιπλέον πραγματοποιείται το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Βουλευτήριο» σε σχολικές ομάδες. Οι μαθητές ακούν το ηχητικό υλικό, συζητούν για την εξέλιξη των πολιτευμάτων στην αρχαιότητα με ιδιαίτερη έμφαση στην αρχαία αθηναϊκή δημοκρατία, όπου τέθηκαν τα θεμέλια του δημοκρατικού πολιτεύματος, η ισοπολιτεία, η ισονομία και η ισηγορία. Δίνεται έμφαση στην λειτουργία της Βουλής και της Εκκλησίας του Δήμου, όπου οι αποφάσεις λαμβάνονταν άμεσα. Επίσης, παρουσιάζεται ο αποκλεισμός μεγάλου μέρους του πληθυσμού (γυναίκες, δούλοι, μέτοικοι) από τη διαδικασία συμμετοχής στα κοινά καθώς και της λήψης των αποφάσεων. Στη συνέχεια, οι μαθητές περιηγούνται στα εκθέματα της ενότητας της Πολιτειακής Οργάνωσης, όπου παρουσιάζεται η πολιτειακή οργάνωση στην Εύβοια από τους προϊστορικούς χρόνους έως την Οθωμανική περίοδο.

Επίσης, στα αρχαιολογικά μουσεία, στα μνημεία και στους επισκέψιμους αρχαιολογικούς χώρους αρμοδιότητάς μας, έχουν τοποθετηθεί ράμπες πρόσβασης ΑμεΑ, ενώ αναβατόρια λειτουργούν στο Αρχαιολογικό Μουσείο Χαλκίδας «Αρέθουσα», στο Αρχαιολογικό Μουσείο Σκύρου και στο Αρχαιολογικό Μουσείο Καρύστου προκειμένου να εξασφαλιστεί η προσβασιμότητα σε άτομα με κινητικά προβλήματα.

Λόγω των υποδομών αυτών πέντε αρχαιολογικά μουσεία και ένας αρχαιολογικός χώρος αρμοδιότητάς της Υπηρεσίας συμπεριλαμβάνονται στο Δίκτυο Βαλκανικών Μουσείων, που προβάλλει την προσβασιμότητα και τη συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία στις δράσεις των μουσείων και στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Χαλκίδας «Αρέθουσα», το παλαιό Αρχαιολογικό Μουσείο Χαλκίδας, το Αρχαιολογικό Μουσείο Ερέτριας, το Αρχαιολογικό Μουσείο Καρύστου, το Αρχαιολογικό Μουσείο Σκύρου και ο αρχαιολογικός χώρος του προϊστορικού οικισμού στο Παλαμάρι της Σκύρου τοποθετούνται στον πολιτιστικό διαδραστικό χάρτη του Balkan Museums Access Group (BMAG) που παρουσιάζει μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους των Βαλκανίων προσβάσιμα σε άτομα με αναπηρία στην ιστοσελίδα: <https://accessible.b museums.net/>

Επίσης η ΕΦΑ Ευβοίας, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της χορηγεί κατ'έτος εγκρίσεις για την τοποθέτηση σε παραλίες εντός κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων (π.χ. Χαλκίδα, Ερέτρια) διαδρόμων και λοιπού εξοπλισμού για την αυτόνομη πρόσβαση ΑμεΑ στη θάλασσα.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων κατά το 2022 ανέπτυξε μια σειρά δράσεων, οι οποίες αφορούν στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Πρόκειται για τις εξής:

Τον Ιανουάριο του 2022 ολοκληρώθηκε το έργο «ProxiTour, Πλατφόρμα Εξατομικευμένης Περιήγησης» στο πλαίσιο της δράσης «Ερευνώ-Καινοτομώ-Δημιουργώ» με φορείς σύμπραξης την εταιρεία Terracom Πληροφορική ΕΠΕ, το Τμήμα Μηχανικών Η/Υ και Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων. Πρόκειται συγκεκριμένα για μία διαδραστική πλατφόρμα παροχής εξατομικευμένων πληροφοριών τουριστικής και πολιτιστικής φύσεως με βάση την τοποθεσία του χρήστη. Το σύστημα περιλαμβάνει μια mobile application (για κινητά τηλέφωνα και tablet Android ή iOS), η οποία εμφανίζει πληροφορίες σε πολλές γλώσσες στη συσκευή του χρήστη, καθώς και μια cloud εφαρμογή για την διαχείριση του ψηφιακού υλικού, των beacons, των χρηστών κ.ά. Ο χρήστης/ια επιλέγει την ηλικιακή κατηγορία, τα ενδιαφέροντά του/της, τον χρόνο που προτίθεται να διαθέσει, τυχόν ιδιαιτερότητες (ΑμΕΑ) και το σύστημα προτείνει μια διαδρομή που ταιριάζει καλύτερα στις προτιμήσεις του/της. Η πλατφόρμα περιλαμβάνει διαδρομές στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων, στο Βυζαντινό Μουσείο Ιωαννίνων, στον Αρχαιολογικό Χώρο Ιτς Καλέ και στο Πάρκο Λιθαρίτσια. Στο πλαίσιο εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Λευκού Μπαστουνιού (15/10/2022) διοργανώθηκε εκδήλωση στην οποία συμμετείχαν εννέα άτομα με προβλήματα όρασης. Κατά τη διάρκεια της δράσης η οποία είχε με τίτλο «Η Δωδώνη των αισθήσεων», πραγματοποιήθηκε μία πολυαισθητηριακή ξενάγηση, η οποία περιλάμβανε απτική αναγνώριση αντικειμένων (3D μακέτα με τον αρχαιολογικό χώρο και τα κτήρια της Δωδώνης), ακουστικές περιγραφές και γευστικές αναζητήσεις (μέλι βελανιδιάς).

Επισκέψεις Ειδικών Σχολείων στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων : Στις 08-04-2022 (4ο Ειδικό Σχολείο Ιωαννίνων) (21 άτομα) και στις 14-12-2022 (2ο Ειδικό Σχολείο Ιωαννίνων) (17 άτομα).

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κιλκίς από την εποχή της ίδρυσής της μέχρι σήμερα έχει πραγματοποιήσει σειρά σχετικών εκπαιδευτικών δράσεων, με κύριο άξονα το δικαίωμα στη μόρφωση και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, όπως ορίζονται από το Σύνταγμα του Ελληνικού Κράτους και τη Νομοθεσία. Κατά το έτος 2022, ειδικότερα, υλοποιήθηκαν τα εκπαιδευτικά προγράμματα "Μαθαίνω τον Τόπο μου" και "Η Πόλις των Μορρυλίων", αντίστοιχα, στους αρχαιολογικούς χώρους της Ευρωπού και του Παλατιανού, καθώς και της Μορρύλου. Στις προθέσεις της Εφορείας είναι να εμπλουτίσει περαιτέρω τις δράσεις της, προσθέτοντας ειδικές θεματικές, επιπλέον αρχαιολογικούς χώρους, ηλικιακές και άλλες ομάδες.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Λακωνίας κατά το έτος 2022, στο πλαίσιο του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων την Τετάρτη, 18 Μαΐου 2022, πραγματοποίησε ξεναγήσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα στην Οικία των Ψηφιδωτών στη Σπάρτη σε ειδικές ομάδες κοινού (άτομα με ειδικές ανάγκες, ειδικά σχολεία, Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων).

Συγκεκριμένα το πρωινό της 18.5.2022 πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε μαθητές του Ειδικού Γυμνασίου Σπάρτης. Έλαβαν μέρος 15 μαθητές των τάξεων Γ1 και Γ2, καθώς και ισάριθμοι συνοδοί –καθηγητές.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας πραγματοποιήθηκε στους χώρους της Οικίας των Ψηφιδωτών ξενάγηση σε μέλη του Κέντρου Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων Σπάρτης, με τη συμμετοχή 30 συνολικά ατόμων, σε συνεργασία με το Νομικό Πρόσωπο Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης και Παιδείας του Δήμου Σπάρτης και της Προέδρου του.

Στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Λάρισας το Διαχρονικό Μουσείο Λάρισας (έτος ίδρυσης 2015) σχεδιάστηκε με στόχο τη δημιουργία ενός εκθεσιακού αφηγηματικού χώρου απόλυτα προσβάσιμου (νοηματικά, φυσικά και κοινωνικά) για όλους τους επισκέπτες του, χωρίς κοινωνικούς ή άλλους αποκλεισμούς. Πρόκειται για ένα μουσείο ανοικτό στον καθένα με βάση τις αρχές της προσβασιμότητας και της συμπερίληψης, που δίνει τη δυνατότητα σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες να το επισκέπτονται συμμετέχοντας σε εκπαιδευτικά προγράμματα, ειδικά σχεδιασμένες δράσεις και εργαστήρια.

Από την πρώτη στιγμή υπήρξε πρόνοια για την εξασφάλιση της καθολικής προσβασιμότητας του μουσείου σε ΑμεΑ, με αποτέλεσμα να δίνεται η δυνατότητα σε αυτά να κινούνται σε όλους τους χώρους, κάτι που εξασφαλίζεται είτε με κεκλιμένες διαδρομές είτε με ανελκυστήρες, ενώ υπάρχει αναπηρικό αμαξίδιο για άτομα με κινητικά προβλήματα. Επίσης, υπήρξε πρόβλεψη για χώρο στάθμευσης, τουαλέτες και σήμανση για ΑμεΑ.

Δεδομένης της κοινωνικής αποστολής του μουσείου, επιδιώχθηκε εξ αρχής η ύπαρξη σ' αυτό ειδικών χώρων για τον σχεδιασμό, οργάνωση και λειτουργία εκπαιδευτικών δράσεων για ΑμεΑ, στα οποία συμμετέχουν μαθητές σχολείων ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.

Επιπλέον, έχουν πρόσβαση στη μόνιμη έκθεση και τα άτομα με αισθητηριακή αναπηρία (οπτική και ακουστική βλάβη). Συγκεκριμένα, υπήρξε πρόβλεψη για τη δημιουργία προθηκών με απτικά αντικείμενα σε κάθε ενότητα της έκθεσης για τα άτομα με μειωμένη όραση, οι οποίες συνοδεύονται από κείμενα με σχετικές πληροφορίες σε γραφή Braille. Η Υπηρεσία συνεργάζεται με την Ένωση Τυφλών για τη δημιουργία των συγκεκριμένων πινακίδων καθώς και για υποδείξεις σχετικά με την καλύτερη εξυπηρέτηση αυτών των ατόμων. Επίσης, ο ψηφιακός ξεναγός του μουσείου, σε μορφή εφαρμογής για κινητά, παρέχει τη δυνατότητα και ηχητικής περιήγησης των επισκεπτών.

Πολύ συχνά διοργανώνονται στο μουσείο θεματικές περιηγήσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα και εργαστήρια, που απευθύνονται σε ΑμεΑ αλλά και σε άλλες ευπαθείς ομάδες, π.χ. άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας καθώς και τροφίμους Κέντρων Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων. Η σύγχρονη τεχνολογία έχει δώσει, εξάλλου, τη δυνατότητα ανοίγματος του μουσείου ακόμα και σε μαθητές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας που λειτουργεί στο κατάστημα κράτησης της Λάρισας, οι οποίοι μπόρεσαν να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικές δράσεις εξ αποστάσεως. Αλλά και πρόσφυγες όλων των ηλικιών, που φιλοξενούνται σε δομές της περιοχής, επισκέπτονται το μουσείο και συμμετέχουν σε εργαστήρια που απευθύνονται είτε σε παιδιά και εφήβους είτε σε οικογένειες. Στο μουσείο, τέλος, έχουν διοργανωθεί αρκετές ημερίδες με στόχο την προώθηση των παραπάνω αρχών. Για παράδειγμα, τον περασμένο Δεκέμβριο διοργανώθηκε σε συνεργασία με τοπικούς φορείς ημερίδα καθώς και εργαστήρι δημιουργικής

εξοικείωσης με τις αρχές της προσβασιμότητας και της «αισθητικής της πρόσβασης» για εργαζόμενους μουσείων, ξεναγούς, εκπαιδευτικούς, άτομα με βλάβες όρασης ή ακοής και κάθε ενδιαφερόμενο για ζητήματα προσβασιμότητας της τέχνης. Οι συμμετέχοντες ήρθαν σε επαφή με τις βασικές αρχές δημιουργίας μιας καθολικά προσβάσιμης δράσης και αποκόμισαν χρήσιμα εργαλεία και ιδέες για το πώς μπορεί να προσφερθεί μια όσο το δυνατόν ισότιμη και πλούσια εμπειρία σε άτομα με μειωμένη όραση, ακοή ή κινητικότητα. Η ομάδα με την οποία συνεργάστηκε η Υπηρεσία για την υλοποίηση του σεμιναρίου, πέρυσι το καλοκαίρι ανέβασε στο Β' αρχαίο θέατρο της πόλης θεατρική παράσταση όπου συμμετείχαν και άτομα που κινούνταν με αναπηρικό αμαξίδιο, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού έργου Erasmus+ "Spiritus Loci".

Όσον αφορά τους επισκέψιμους αρχαιολογικούς χώρους αρμοδιότητας της Εφορείας Αρχαιοτήτων Λάρισας, υπάρχει η πρόβλεψη ώστε να είναι κατά το δυνατόν προσβάσιμοι στα ΑμεΑ, ανάλογα βέβαια με τη φύση του κάθε χώρου και τις δυνατότητες που ο ίδιος παρέχει. Ενδεικτικά, στον χώρο του Α' αρχαίου θεάτρου Λάρισας όπως και στο Μπεζεστένι της πόλης, όπου αυτή την εποχή γίνονται εργασίες αποκατάστασης, υπάρχει πρόβλεψη για την πρόσβαση ατόμων με κινητικά προβλήματα μέσω ανελκυστήρα ή αναβατορίου καθώς και τουαλετών για ΑμεΑ. Αντίστοιχα, στον Νεολιθικό οικισμό στη θέση «Παλιόσκαλα» Καλαμακίου του Δήμου Αγιάς, που διαθέτει χώρο στάθμευσης, κατάλληλο διάδρομο περιήγησης, ράμπες και τουαλέτες ΑμεΑ με σήμανση.

Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο στην Αθήνα, παρέχει δωρεάν ποικίλες εκπαιδευτικές δράσεις για τα παιδιά, όπως για σχολικές ομάδες, για οικογένειες με μικρά παιδιά, αλλά και για ειδικές ομάδες κοινού. Εστιάζοντας στις ειδικές ομάδες, το Μουσείο προσφέρει σχεδιασμένες δράσεις από το 1998 στοχεύοντας στο ότι η εκπαίδευση είναι για όλους. Έτσι, το παλαιότερο από τα προγράμματά του για ειδικές ομάδες έχει τίτλο ΤΟ ΜΑΤΙ ΑΚΟΥΕΙ που διεξαγόταν από το 1998 στη νοηματική από την αρχαιολόγο Δήμητρα Κοκκέβη-Φωτίου, κωφή η ίδια.

Από το 2006 οι δράσεις του Μουσείου για τις ειδικές ομάδες έγιναν πιο συστηματικές. Απευθύνονται καθόλη τη διάρκεια του χρόνου σε πολλές διαφορετικές ομάδες, όπως άτομα με νοητική υστέρηση, άτομα τυφλά ή με χαμηλή όραση, ψυχικά ασθενείς ή με χρόνιες παθήσεις, χρήστες ουσιών που βρίσκονται σε διαδικασία απεξάρτησης, έγκλειστους σε Καταστήματα Κράτησης, ομάδες παιδιών με διαφορετική εθνοπολιτισμική καταγωγή, πρόσφυγες και μαθητές με σοβαρά προβλήματα υγείας σε Νοσοκομεία. Σκοπός είναι να διευκολυνθούν οι ομάδες αυτές στην κοινωνική τους ένταξη και την ισότιμη συμμετοχή τους στα κοινά, δημιουργώντας μια ανοιχτή κοινωνία.

Ειδικότερα, επιλέγεται με προσοχή η κατάλληλη θεματική του προγράμματος, η δομή του και τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη των στόχων του. Ορισμένα θέματα που έχουν επιλεγεί είναι για το αρχαίο παιχνίδι, την αρχαία ελληνική μουσική και τα μουσικά όργανα, τα μυθικά πλάσματα, την αρχαϊκή κόρη Φρασίκλεια, τα αγγεία πόσεως, κ.ά.

Από το 2015, το Μουσείο συνεχίζει τη σταθερή συνεργασία του με τα Σχολεία του Νοσοκομείου Παίδων Αττικής, στο πλαίσιο της εξωστρέφειάς του και της παροχής κοινωνικού έργου. Προσφέρεται η δυνατότητα στα παιδιά με σοβαρά προβλήματα υγείας που νοσηλεύονται να μπορούν να ξεχάσουν για λίγο τα προβλήματά τους και να μάθουν για τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό μακριά από το Μουσείο με έναν τρόπο ευχάριστο και δημιουργικό. Επιτυγχάνεται έτσι να τους δίνονται ερεθίσματα για ενεργή συμμετοχή και έκφραση του εσωτερικού τους κόσμου.

Μεταξύ των άλλων μέσων που χρησιμοποιούνται, ουσιαστικό ρόλο παίζουν οι εικαστικές δραστηριότητες (εργαστήρια) που σχεδιάζει η Υπηρεσία σε συνεργασία με την εικαστική του Μουσείου, οι οποίες ενισχύουν το αίσθημα της ομάδας, συμβάλλουν στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας και στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των παιδιών.

Στο πλαίσιο του προγράμματος ΔΙΑ-ΠΟΛΙΣ του ΑΠΘ το 2012, το Μουσείο ξεκινά τριετή συνεργασία με Δημοτικά σχολεία της Αττικής που οι μαθητές τους στο μεγαλύτερο ποσοστό κατάγονται από διαφορετικές χώρες. Τα θέματα αφορούσαν στα μυθικά πλάσματα και στην αρχαία ελληνική μουσική. Τα τελευταία χρόνια. Από το 2017, πραγματοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα σε μαθητικές και μη ομάδες προσφύγων.

Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο δραστηριοποιήθηκε για πρώτη φορά σε καταστήματα κράτησης το 2011 με δική του πρωτοβουλία και συγκεκριμένα στο Κατάστημα Κράτησης γυναικών Ελαιώνα, το 2013 στο 2ο Γυμνάσιο Φυλακών Αυλώνα και το 2022 στη Θεραπευτική Κοινότητα στις Δικαστικές Φυλακές Κορυδαλλού. Ο στόχος που τέθηκε ήταν οι κρατούμενοι να γνωρίσουν το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και να προβληματιστούν για θέματα που σχετίζονται με τον κύκλο των εμπειριών τους με αφορμή τις συλλογές του. Ειδικότερα κατά το έτος 2022 πραγματοποιήθηκαν:

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Τα παιχνίδια στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο» (28.04.2022) και εικαστικό εργαστήριο κατασκευής ενός αρχαίου παιχνιδιού για ομάδα παιδιών που ανήκουν στον Φιλανθρωπικό Σύλλογο «Αγκαλιά».

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Τα παιχνίδια στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο» (18.05.2022) και εικαστικό εργαστήριο για ομάδα προσφύγων που ανήκουν στην Ανθρωπιστική Οργάνωση Κοινωνικό ΕΚΑΒ

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Τα παιχνίδια στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο» (2.06.2022) και εικαστικό εργαστήριο που πραγματοποιήθηκε στο χώρο του Ειδικού Σχολείου Μεταμόρφωσης.

Εκπαιδευτική περιήγηση σε αντιπροσωπευτικά εκθέματα των Συλλογών του Μουσείου με θέμα τα αρχαία Παιχνίδια (22.06.2022) για Μέλη του ΚΕΘΕΑ εν δράσει από το Κέντρο Αποφυλακισμένων στις Δικαστικές φυλακές Κορυδαλλού.

Πρόγραμμα στο χώρο του καταστήματος κράτησης των Φυλακών Κορυδαλλού_ΚΕΘΕΑ με τίτλο «Τα παιχνίδια στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο» (21.07.2022)

Εκπαιδευτική περιήγηση σε αντιπροσωπευτικά εκθέματα των Συλλογών του Μουσείου με θέμα τα αρχαία Παιχνίδια (13.10.2022) για την Ομάδα Τέχνης του Τμήματος Κοινωνικής Επανάταξης του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής.

Ψηφιακή εικονική περιήγηση για εμποδιζόμενα κινητικά άτομα ή άτομα με προβλήματα ακοής σε επιλεγμένες αίθουσες και εκθέματα από τις Συλλογές του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Πρόκειται για τριάντα έξι συνολικά αίθουσες, 86 εκθέματα και 60 επιτοίχια κείμενα του ισογείου και του ορόφου. Δημιουργήθηκαν τέσσερις διαδρομές: 1. Έργα μεγάλης γλυπτικής, 2. Αρχαιότητες της Μεσογείου, 3. Προϊστορικές Αρχαιότητες, 4. Χάλκινα Αριστουργήματα. Τα εκθέματα παρουσιάζονται με τις λεζάντες τους και με συνοδευτικά επιτοίχια κείμενα στην ελληνική και αγγλική γλώσσα. Υπάρχει η πρόβλεψη ένταξης στο πρόγραμμα δράσης του 2023 η εν λόγω ψηφιακή εικονική περιήγηση με τα 86 εκθέματα να γίνει προσβάσιμη και σε άτομα με προβλήματα όρασης (ακουστική). Όλες εργασίες που απαιτήθηκαν πραγματοποιήθηκαν κατά το β' εξάμηνο του 2021 και ολοκληρώθηκαν το α' εξάμηνο του 2022 οπότε και αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου η ψηφιακή εικονική περιήγηση στις 18 Μαΐου 2022 (Διεθνής ημέρα Μουσείων).

Η μέριμνα και η φροντίδα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου για τα ΑμεΑ ή άλλες πληθυσμιακές κατηγορίες (πχ μετανάστες, ηλικιωμένοι) διατρέχει σχεδόν όλα τα παραδοτέα του Υποέργου 2 «Ψηφιακή Αναβάθμιση Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου με τη χρήση καινοτόμων Τεχνολογιών Πληροφορικής – Επικοινωνίας», στο πλαίσιο της Πράξης «Εκσυγχρονισμός και Ανάδειξη του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής – Επικοινωνίας», η οποία έχει ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» με βάση την Απόφαση Ένταξης με αρ. πρωτ. 2930/671 /Α3/8/05/2021 (ΑΔΑ:ΨΤ5Μ46ΜΤΛΡ-3Μ5) της ΕΥΔΕΠ ΕΠΑνΕΚ και έχει λάβει κωδικό MIS 5076583.

Συγκεκριμένα, στο προοίμιο του Τεύχους Δημοπράτησης σημειώνεται χαρακτηριστικά ότι ο ανάδοχος – προσφέρων οφείλει να συμμορφωθεί με το «Δ) Το Κεφάλαιο Η' "Ψηφιακή Προσβασιμότητα" του ν.4727/2020 σχετικά με την προσβασιμότητα σε ιστότοπους και εφαρμογές για φορητές συσκευές σε άτομα με αναπηρίες, καθώς και τις προδιαγραφές ψηφιακής προσβασιμότητας ΑμεΑ όπως περιγράφονται στα Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0». Ανάλογες θεσμικές και νομικές υποχρεώσεις του αναδόχου έχουν ρητά αναληφθεί με την κατάθεση και υπογραφή του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης [ΕΕΕΣ].

Πέραν τούτων στις Δράσεις – Παραδοτέα του έργου προβλέπονται τα εξής:

ΔΡΑΣΗ 04: Εκπαιδευτικές εφαρμογές:

Πρόσβαση μαθητών από απομακρυσμένα σχολεία – άρση χωρικών και γεωγραφικών ανισοτήτων και περιορισμών.

Εικονικές επισκέψεις σε χώρους. Βιντεοσκοπημένα ψηφιακά βίντεο σε τόπους προέλευσης τεχνέργων, αρχιτεκτονικών μνημείων, με σχολιασμό και ψηφιακές αναπαραστάσεις. Πρόσβαση ΑμεΑ Μουσειοσκευές – Πρόσβαση τόσο σε ΑμεΑ όσο και σε μαθητές απομακρυσμένων σχολείων.

ΔΡΑΣΗ 05: Εικονική περιήγηση στις συλλογές του Μουσείου

ΔΡΑΣΗ 06: Ακουστικές ξεναγήσεις σε φορητές συσκευές του κοινού ΔΡΑΣΗ 11: Σύστημα τηλεμετάδοσης εικόνας live από εκδηλώσεις του Μουσείου.

Όλες οι παραπάνω δράσεις εξυπηρετούν άτομα με κινητικά προβλήματα ή κώφωσης, καθώς και ειδικές ηλικιακές ομάδες (άνω των 65 ετών), καθώς και μαθητές/σπουδαστές/ φοιτητές απομακρυσμένων ή δυσπρόσιτων περιοχών. Επιπλέον άτομα τα οποία δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα τακτικής επίσκεψης του μουσείου.

ΔΡΑΣΗ 12: Ειδικές Θεματικές Ξεναγήσεις

Ξεναγήσεις στην νοηματική

Οι μέχρι τώρα αναλύσεις των θεματικών ξεναγήσεων βασίζονται στην ηχητική αφήγηση, που για την επιτυχία τους προϋποτίθεται ότι ο επισκέπτης ακούει. Αν όμως δεν ακούει; Για αυτή την ειδική κατηγορία κοινού προτείνεται η συγκρότηση ενός προγράμματος ξενάγησης το οποίο θα προσφέρεται σε ειδικές συσκευές media guide. Αυτές οι συσκευές θα προσφέρουν τη διήγηση στην ελληνική νοηματική γλώσσα, αναπαράγοντας βίντεο με τον διερμηνέα νοηματικής.

Δραστηριότητες για επισκέπτες με προβλήματα όρασης Σε συνεργασία με τους επιμελητές του Μουσείου, εξετάστηκε και η δυνατότητα παροχής υπηρεσιών ξενάγησης και σε επισκέπτες με προβλήματα όρασης. Θα υπάρξει δημιουργία αντιγράφων τα οποία το άτομο με προβλήματα όρασης θα μπορεί να ψαύσει (απτική συλλογή).

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης πραγματοποίησε το 2022 δράσεις για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ως εξής:

1. 12/04 και 14/04: "Αγγίζω και ανακαλύπτω την Αρχαία Μακεδονία". Συμπεριληπτικό απτικό πρόγραμμα για παιδιά Γυμνασίου με/χωρίς αναπηρία όρασης (δύο μέρες υλοποίησης με συμμετοχή τμημάτων του 6ου Γυμνασίου Θεσσαλονίκης και του Γυμνασίου Χαλάστρας Θεσσαλονίκης).
2. 28/05 Επίσκεψη ομάδας παιδιών από το Παιδικό Χωριό S.O.S. Φιλύρου. Συμμετοχή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Στην αρχαία Θεσσαλονίκη τον καιρό της πανδημίας» και σε εργαστήριο κατασκευής αντιγράφου αρχαίου νομίσματος. Σε συνεργασία με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, προσφέρθηκαν στα παιδιά κεράσματα και αναμνηστικά δώρα.
3. 22/06 Επίσκεψη ομάδας παιδιών από το Κέντρο Μαθησιακής και Παιδαγωγικής Υποστήριξης των Παιδικών Χωριών S.O.S. Θεσσαλονίκης. Τα παιδιά συμμετείχαν σε μια περιήγηση στις εκθέσεις του ΑΜΘ, σε ένα βιωματικό-θεατρικό παιχνίδι μπροστά στα εκθέματα και σε ένα εργαστήριο κατασκευής αντιγράφου αρχαίου νομίσματος.
4. 02/07 Επίσκεψη ομάδας παιδιών από το Παιδικό Χωριό S.O.S. Πλαγιαρίου. Συμμετοχή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Στην αρχαία Θεσσαλονίκη τον καιρό της πανδημίας» και σε εργαστήριο κατασκευής αντιγράφου αρχαίου νομίσματος. Σε συνεργασία με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, προσφέρθηκαν στα παιδιά κεράσματα και αναμνηστικά δώρα.
5. 11/07 Μαθητές/τριες των εκπαιδευτικών τμημάτων του προγράμματος Υποστηρικτικές παρεμβάσεις σε κοινότητες ΡΟΜΑ για την ενίσχυση της πρόσβασης και τη μείωση της εγκατάλειψης της εκπαίδευσης από την Αλεξάνδρεια Ημαθίας επισκέφθηκαν το Αρχαιολογικό Μουσείο και –ανάλογα με την ηλικία τους– παρακολούθησαν το πρόγραμμα "Στην αρχαία Θεσσαλονίκη τον καιρό της πανδημίας", είτε το πρόγραμμα "Μια μέρα στο Ζωολογικό κήπο του Μουσείου".
6. 20/10 Προσαρμοσμένη περιήγηση στο Μουσείο για ομάδα σπουδαστών του 2ου Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας Θεσσαλονίκης και υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος «Στην αρχαία Θεσσαλονίκη τον καιρό της πανδημίας».

7. 21/10 Προσαρμοσμένη περιήγηση στο Μουσείο και Εργαστήριο κατασκευής αντιγράφου αρχαίου νομίσματος για παιδιά του Εργαστηρίου Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΕΚ) Νάουσας.

8. 07/12 Σεμινάριο για τις συμπεριληπτικές εκπαιδευτικές δράσεις του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης σε φοιτητές/τριες του Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του ΑΠΘ, στο πλαίσιο του μαθήματος «Πολιτιστική Κληρονομιά και Εκπαιδευτικές Εφαρμογές για την Προσβασιμότητα και τη Συμπερίληψη».

9. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους: Το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης συμμετείχε ως ένας από τους εταίρους του έργου με τίτλο: «Αυτόματη Ξενάγηση σε Μουσείο με Χρήση Νοηματικής Γλώσσα» (ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ SignGuide, ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΡΓΟΥ Τ2ΕΔΚ-00982), ενταγμένο στη ΔΡΑΣΗ: «ΕΡΕΥΝΩ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ - ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ Β' ΚΥΚΛΟΣ», «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» (ΕΠΑνΕΚ).

Η Διεύθυνση Ανάπτυξης Σύγχρονης Δημιουργίας συμμετείχε σε ομάδα εργασίας αποτελούμενη από εμπειρογνώμονες ορισμένους από τα κράτη-μέλη, για να λειτουργήσει στο πλαίσιο της Ανοιχτής Μεθόδου Συντονισμού (Open Method of Coordination) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αντικείμενο "Το καθεστώς και οι συνθήκες εργασίας των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών του Πολιτιστικού και Δημιουργικού Τομέα".

Στην εξέλιξη της διαδικασίας, για την διευκόλυνση των εργασιών και την διεισδυτικότερη προσέγγιση των θεμάτων, η ομάδα εργασίας χωρίστηκε σε υποομάδες που εστίαζαν σε επιμέρους θεματολογία. Στέλεχος της εν λόγω Διεύθυνσης ορίστηκε να συμμετέχει στην υποομάδα που ασχολήθηκε με το θέμα "Ελευθερία της Καλλιτεχνικής Έκφρασης - Artistic Freedom".

Η καλλιτεχνική ελευθερία ορίζεται από την UNESCO ως "η ελευθερία του ανθρώπου να φαντάζεται, να δημιουργεί και να διανέμει ποικιλία πολιτιστικών εκφράσεων, ελεύθερα από κυβερνητική λογοκρισία, πολιτικές παρεμβάσεις ή πιέσεις μη-κρατικών παραγόντων. Εμπεριέχει το δικαίωμα των πολιτών για πρόσβαση σε αυτά τα έργα και έχει ουσιώδη σημασία για την ευημερία των κοινωνιών."

Η καλλιτεχνική ελευθερία είναι προϋπόθεση για μια αναπτυγμένη δημοκρατική κοινωνία και αποτελεί σημαντική διάσταση των συνθηκών εργασίας των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών του πολιτισμού καθώς και θεμελιώδη αξία των πολιτιστικών δικαιωμάτων. Αν η καλλιτεχνική ελευθερία απειλείται, η πολιτιστική ποικιλομορφία παύει να υπάρχει - αυτός είναι ο λόγος που η συγκεκριμένη θεματική εμπεριείχετο στο έργο της ομάδας.

Ένα βασικό εύρημα της υποομάδας ήταν ότι υπάρχει διαφορετική νομική προσέγγιση της έννοιας ανάμεσα στα όργανα του ΟΗΕ από την μια πλευρά και τα όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την άλλη. Τα νομικά εργαλεία του ΟΗΕ αναγνωρίζουν ένα αυθύπαρκτο και διακριτό δικαίωμα στην καλλιτεχνική έκφραση ενώ τα εργαλεία του ΣτΕ και της ΕΕ προσεγγίζουν την έννοια ως εκπορευόμενη από την ελευθερία της έκφρασης.

Όπως προέκυψε από την αναδρομή σε αποφάσεις ευρωπαϊκών δικαστηρίων καθώς και την μελέτη πολυάριθμων αναφορών συνεργαζόμενων εμπειρογνομόνων και θεσμικών παραγόντων των οργανισμών, η προαναφερθείσα διάσταση δημιουργεί μια κατάσταση κατά την οποία το δικαίωμα στην ελευθερία της καλλιτεχνικής έκφρασης στην Ε.Ε δύναται να επηρεάζεται από τους κατά τόπους επικρατούντες ηθικούς κανόνες προκαλώντας ανασφάλεια στους καλλιτέχνες και τους επαγγελματίες του ΠΔΤ, ειδικά στους εργαζόμενους πέρα από σύνορα.

Η υποομάδα εργασίας μετουσιώνοντας τα αποτελέσματα της έρευνας σε συστάσεις προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη-μέλη κατέληξε να προτείνει τα εξής:

- Το δικαίωμα στην ελευθερία της καλλιτεχνικής έκφρασης πρέπει να αντανakλάται με διακριτό και δεσμευτικό τρόπο στις μεταρρυθμίσεις των συνθηκών της Ε.Ε, στη εθνική νομοθεσία και την πολιτική πρακτική.
- Δημιουργία συστήματος παρατήρησης της ελευθερίας της καλλιτεχνικής έκφρασης.
- Ενίσχυση της πρόσβασης στον πολιτισμό για το κοινό και τους καλλιτέχνες.